

DE BA ZUIN

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Matth. I : 4, Is het voor u lieden wel de tijd/ dat gij woont
in uwē gewelfde huizen, en zal dit huis woest zinn?

Advertentiën en Bestellingen vrachtvrij te adresseeren aan den
 UUTGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
 der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
 Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
 aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAYNCK te KAMPEN. —

ONTVANGSTEN.

Namens het College vd.
DR. H. BAVINCK, *Secr.*

Namens den Kerkeraad,
K. KOENEN, Scriba.

Namens den Kerkeraad,
D. E. WIERENG, Scriba.

Namens den Kerkeraad,
A. v. D. WERFF, Seciba.

Namens den Kerkerad,
I. DE BRUIJN WZ, Scriba.

Namens den Kerkeraad,
J. H. STERNHEUS, Scriba.

P. A. SMILDE, *Penm.*

Namens Deputaten voorn.,
H. A. DIJSTRA, Secr. - l. en n.

Namens Deputaten.
C. VOIGT Penninam

Voor de Uitbreiding.

weidschen naam | 400 kisten vol, en voorts oo

de over- | Verwonderen moet dit niet. Als d

Maar men neemt aan, dat er in vroeger tijd overgangsvormen hebben bestaan, die als schakels tusschen

Erg gelukkig was men echter tot dus verre niet. In het begin dezer eeuw meende men zoo'n geraamte gevonden

Op Sumatra vond hij niets. Maar op Java was hij gelukkiger. Daar vond hij een massa overblijfselen van dieren, wel

Het schijnt, dat het aantal geleerden, dat in deze vondsten de overblijfselen van een aapmensch ziet, gaandeweg toeneemt.

Hoe het nu met het door Prof. Dubois in elkaar gezette geraamte afloopen zal.

is nog onbekend. Het wordt alvast te Parijs tentoongesteld. Maar onmogelijk is het niet, dat het er mee gaat, als met den salamander in het begin dezer eeuw.

Althans, de onderstelling van Prof. Dubois aangaande zijn aapmenschen is terstond van verschillende zijden bestreden. De beroemde hoogleraar Virchow kwam er terstond tegen op. En op het laatste anthropologen-congres te Lindau, 3-7 Sept. 1899, betoogde Dr. Bumiller van Augsburg, dat de door Prof. Dubois op Java gevonden overblijfselen afkomstig zijn van een echten aap, van een gibbon, gelijk Virchow altijd al vermoed had.

Doch hoe dit zij, het is gelukkig, dat wij aangaande den oorsprong van den mensch niet behoeven te wachten, tot dat de geleerden het met elkaar eens zijn.

Want dan kwamen wij nooit tot zekerheid. En het is toch nog al van belang, te weten, waar wij vandaan komen. Want als wij dat niet weten, dan weten wij ook niet, wie en wat wij zijn en waar wij henegaan.

Hoe heerlijk is het dan, te mogen gelooven, dat de mensch naar Gods beeld is geschapen en dat hij voortgekomen is uit zijne almachtige hand.

Dat uitgangspunt neemt ook Dr. Nieuwhuis in zijn werk: *Mensch en Dier* aan.

Natuurlijk, het is een werk over dierkunde en daarom geen ontvoering van de leer der Schrift over den mensch. Dat zou hier zelfs heelmaal misplaatst zijn.

Maar het uitgangspunt is duidelijk en beslist.

Hoe groot de overeenstemming ook lichamelijk zij tusschen dier en mensch, er is toch ook een groot onderscheid.

Verschiedene punten van verschil tusschen het lichaam van den mensch en dat der dieren worden door den Schrijver bl. 5 opgesomd.

En vooral wordt erop gewezen, dat de mensch door zijn denkenden geest, door zijne spraak, door zijne beoefening van kunsten en wetenschappen, door zijn zedelijkheid en godsdienst boven het dier verheven is.

Het is ons doel niet, om dit werk van Dr. Nieuwhuis te beoordeelen; dat ligt geheel buiten onze bevoegdheid. Maar wel verdient het op dit belangrijke punt van verwantschap tusschen mensch en dier de aandacht.

Te meer, omdat het uitgangspunt van den Schrijver aan het wetenschappelijk karakter van zijn werk hoegenaamd geen afbreuk schijnt gedaan te hebben.

Althans, er verscheen thans reeds een derde herziene druk van.

Op verschillende scholen werd het reeds ingevoerd. En zeker gaan onze Christelijke gymnasia daarbij wel voorop.

Althans wij behooren ook in dat opzicht elkander te steunen.

Voor onze lagere en hogere scholen hebben wij eigen leerboeken van nood.

En als die verschijnen en goed zijn, dan behooren wij ze allereerst op onze eigen scholen in gebruik te nemen.

SCHRIFTCRITIEK.

Met instemming lezen wij onlangs deze woorden van Prof. Oetli te Greifswald, die, ofschoon zelf de meeste resultaten der Oudtestamentische critiek overnemende, toch voor hare eenzijdigheden en afwalingen niet blind is:

Ik erken gaarne, zoo zegt hij, dat niet alleen de dogmatiseerende en filosofieerende, maar ook de zuiver litterarisch-historische critiek tegenwoordig menigmaal wegen heeft ingeslagen, op welke een nuchtere geest, die zich de grenzen van het menschelijk kennen bewust is, haar niet volgen kan. Sommige nieuwere werken over inleiding op en verklaring van het Oude Testament drijven de scheiding der bronnen zoo ver door, dat zij voor ieder vers en half vers, ja voor ieder woord nauwkeurig bepalen, waar het toe behoort, dat zij alle momenten van het zeer ingewikkeld proces, waardoor een geschrift ontstond, trachten vast te stellen en op die wijze het kunstig weefsel van een gansch boek, waaraan tien- en honderdtallen van jaren gearbeid hebben, tot in de fijnste draden toe trachten uiteen te leggen.

Men weet in zulke gevallen niet, wat meer te bewonderen valt, de kunstgrepen der oorspronkelijke schrijvers en bewerkers, of de helderziende scherpsinnigheid der hedendaagsche critiek, die al die geheimen op het spoor is gekomen. Bij wijze van voorbeeld herinner ik aan de hypothesen over het ontstaan van het boek der Richteren, van den Prediker, van het Hooglied in de commentaren van Budde en Siegfried, aan het werk over Zerubbabel van Sellin, aan de afschrikkende poging van Bertholet, om Jesaja 53 te verklaren.

Het is een troost, dat al deze kunstige hypothesen gewoonlijk slechts bijval vinden bij hen, die ze hebben uitgedacht en de eene de andere met verrassende snelheid afwisselen.

Nog meer bedenking wekken die critische werkzaamheden, welke de boeken des Ouden Testaments, vooral die der Profeten, tegenwoordig trachten te zuiveren overeenkomstig een van te voren vastgesteld schema aangaande de geschiedenis van Israëls godsdienst. Door zekere soort van divinatie heeft men zich een beeld gevormd van den ontwikkelingsgang der Oudtestamentische religie; de leemten, die door de bronnen worden opengelaten, heeft men zich door combinatie en redeneering uit andere godsdiensten aangevuld; en dit alzoo verkregen schema past men nu toe bij het litterarisch-critisch onderzoek van de boeken des Bijbels. Als het nu voorkomt, dat ideeën, die volgens het schema eerst in een veel lateren tijd passen, reeds in andere geschriften worden aangetroffen, dan worden zij terstond als latere interpolaties verwijderd.

Zoo is men er onlangs toe gekomen, om alle in engeren zin Messiaansche voorspellingen naar den tijd na de Ballingschap te verwijzen, omdat volgens het schema de profetie vóór de Ballingschap alleen van God als den Voleinder van Israëls heil zou weten. Alle heilsbeloften, die bij de oude Profeten voorkomen, moeten daarom als latere toevoegsels en inkruipsels worden uitgeworpen. Deze behandeling van het Oude Testament is van ongeoorloofde en onwetenschappelijke willekeur niet vrij te spreken (Kirchliche Monatschrift Juni 1900 bl. 415.)

Deze woorden zijn ook in Nederland niet ongepast. Zij wijzen eene wonderplek der Oudtestamentische Schriftcritiek aan. Eerst worden op litterarische gronden de grondtrekken ontworpen van den ontwikkelingsgang van Israëls godsdienst, en dan worden naar dat schema de bronnen gecritiseerd. Zoo snijdt het mes van twee kanten. Het is echter volstrekt niet noodig, om de critiek op al deze doolpaden te volgen. Zij loopt zichzelf in een impasse dood.

EEN BELANGRIJK SCHRIJVEN.

Van den heer C. van Gelderen, die ten vorigen jare Candidaats-examen aan de Theol. School aflegde en thans te Berlijn studeert, ontvingen wij het volgende schrijven, dat om zijne berichten over oude vrienden en om zijne mededeeling over den predikant Funck ook voor de lezers van de *Bazuin* van belang is.

BAVINCK.

Hooggeachte Redacteur!

Van mijn uitstapje naar Silezië ben ik teruggekeerd.

Een uitstapje was het, geene studiereis. Dit wilt Ge zeker wel in 't oog houden, wanneer ik van de verzamelde indrukken een en ander mededeel.

Zaterdagmorgen vóór Pinksteren verliet ik de Deutsche rijks hoofdstad, de onafzienbare huizenree met hare bijna 2 miljoen inwoners. In snelle vaart doorreisde ik de vlakte van Brandenburg, van schilderachtigheid niet ontbloot, maar toch weinig meer afwisseling biedend dan de Nederl. Centraalspoorweg of de lijn Meppel-Hoogeveen.

Na 3½ uur bereikte ik Görlitz, waar Ds. Graefe me aan het station wachtte. Toen ging het per tram de schuine straten op en af; weldra was de vriendelijk gelagene woning van mijn gastheer bereikt.

Schoon is de stad gelegen, waar van oudsher de Lausitzer Stenden zich verzamelen. En in het midden der stad staat op eene binnenplaats een eenvoudige kerkje, waar op den dag des Heeren 50-70 menschen samenkomen tot den dienst des Woords in Gereformeerden zin.

Niet lang echter bleven we in de stad van Jacob Böhme. Nog was des Maandags het derde voormiddaguur niet verstreken, toen we haar verlieten om per speltrein naar Breslau te stoomen, naar de stad die Zacharias Ursinus heeft voortgebracht en uitgeworpen.

De voormiddaguren brachten we door in het schoone Scheitniger-Park. Want onze Silezische zusterkerken, wars van de Deutsche Zondagsontheilgung en feestdagsverering, hebben onder Schotschen invloed den dag des Heeren hersteld, en - van eenzijdigheid niet vrij - de feestdagen ten eenenmale verworpen.

Wat ons naar Ursinus' geboortestad voerde? 't Was de jaarlijksche conferentie onzer Silezische zusterkerken, die ditmaal bijzonder belangrijk beloofde te worden door de tegenwoordigheid van den prediker Funck uit Oberplanitz in Saksen, van wien de lezers onzer kerkelijke bladen reeds een en ander hebben vernomen.

Op Maandagavond, den vooravond der conferentie, trad deze nog jeugdige broeder voor de Breslause gemeente op tot het doen van eenige mededeelingen omtrent zich en zijne gemeente.

Deze gemeente is klein en zwak; ze telt 6 mannen, 13 vrouwen en 15 kinderen, dus 34 zielen, en dat op een dorp van 22000 inwoners. Daar is ze om-

ringd van allerlei gezindten: de Luth. landkerk, wier predikanten hem gaarne zouden willen verbannen; de Vrije Luth. kerk (Missouri-synode), die wel met de Geref. overeenstemt in de leer der vrije genade, maar overigens in haar star Lutherdom den Heidelb. Catechismus voor anti-christelijk houdt; voorts Baptist, Methodist, Darbisten, Spiritisten, de een al verder van ons verwijderd dan de andere.

Na deze inleiding deelde Br. Funck mede, hoe hij uit de Method. werkelijkheid tot de belijdenis der vrije genade is gebracht. Van der jeugd af aan had hij de Method. leer ingezogen, eene leer die men uit boeken slechts oppervlakkig leert kennen, maar in de practijk moet gadeslaan. Alles berust daar op africhting en opwinding; voor rustige studie van Gods Woord heeft de Methodist geen tijd: hij is eenmaal bekeerd en moet nu immer anderen bekeeren. Ook Funck vertrouwde op zijne eenmaal plaats gehad hebbende bekeering: wie toch is „bekeerder“ dan een Methodist? Maar God bracht hem in aanraking met de Geref. school van Kohlbrugge - Zahn en schonk hem dieper inzicht in de tegenstelling van zonde en genade, van wet en evangelie. Eerst meende hij nog, dat Zahn het Methodisme te hard aanpakte. Maar toen hij met de door hem nieuwgevondene leer voor zijne gemeente optrad, ondervond hij haat en tegenstand en werd ten slotte uitgeworpen, door slechts weinigen gevolgd.

In den breede weidde br. Funck nu nog uit over de grondfout van het Methodisme: de vermenging van wet en evangelie, welke voortkomt uit de leer van den vrijen wil, terwijl men geen begrip heeft van des menschen ellende. De mensch kan volgens 't Methodisme zichzelf bekeeren, en is hij bekeerd dan wordt hij gedreven tot heiliging, tot werken. Ze moesten maar eens thuis beginnen met het onderzoek van Gods Woord!

Aan 't einde dezer met diepen ernst uitgesproken rede wisselden verschillende gemeentelieden met br. Funck van gedachten, waartoe we ook op de beide volgende dagen nog ruimschoots gelegenheid hadden. Nog vermoeden, dat Funck alleen van eene toegerekende heiligheid zou willen weten, werd gelukkig niet bevestigd. Maar toch kwam het ons voor, dat hij wat al te eenzijdig staart op de leer der vrije genade en daardoor niet genoeg oog heeft voor andere gewichtige waarheden; zoodat b. v. de Luth. dwalingen inzake het lichaam van Christus en de inderheid der Tien geboden bij hem niet zwaar wegen. Aan den anderen kant verdoemt hij het Methodistendom, zonder te bedenken dat bij vele dwalenden het leven beter is dan de leer.

Dergelijke eenzijdigheden laten zich uit den gansch bijzonderen weg van br. Funck wel verklaren; als hij dieper in de Gereformeerde leer mag doordringen, zal ongetwijfeld veel zich v. or hem opheiden. Moge de Geest des Heeren zich bij voortduur heerlijk in het kleine kuddeke te Oberplanitz openbaren.

De aansluiting van br. Funck en zijne gemeente aan de kerken in Silezië werd op de conferentie van Dinsdagmorgen tot later gelegenheid aangehouden. Daar werd voorts besloten, dat de Silez. gemeenten in plaats van „Freie Evangelische Kirche“ zich voortaan zullen noemen „Evangelisch Reformierte Freikirche“; alsmede dat de conferentie van nu af telken jare in April en October zal plaats hebben. Ds. Graefe had gaarne gezien, dat een vast Classicaal verband ware gelegd, maar de aangenomene Kerkerde bepaalt, dat daartoe minstens 3 kerken noodig zijn. Wel meende Ds. Graefe, dat deze bepaling gemaakt is tegen al te groote versnippering, en dat het dus in den geest der K. O. zou zijn een Classicaal verband aan te gaan, wanneer er slechts 2 kerken in het geheel zijn. Maar de meerderheid der broederen, waaronder Ds. Roether van Breslau, gaven voorloopig aan eene conferentie de voorkeur.

Ook werd door Ds. Graefe een schrijven ter tafel gebracht van Ds. v. d. Linden te 's Gravenhage namens Depp. voor Corr. met Buitent. Kerken.

De conferentie werd Dinsdagavond ten einde gebracht.

Aangenamen dagen bracht ik nog onder de broederen te Breslau en te Görlitz door. In beide gemeenten mocht ik met „een stichtelijk woord“ optreden. Dankbaar voor het genotene keerde ik j.l. Maandag terug naar de academiestad aan de Spree om mij weer te verdiepen in de geschriften uit Babel en Assur.

Met broedergroete en heilbede,
Uw Oud-teering,
CANDIDATUS.

Berlijn, 14 Juni 1900.

LUST AAN WAARHEID IN HET BINNENST.

„Welgelukzalig is de mensch... en in wiens geest geen bedrog is.“

Ps. 32: 20.

Wie in Christus is, wandelt naar

den Geest. Rechvaardiging en heiliging gaan samen. Bewijst God ons in de rechvaardiging zijn gunst, in de heiliging schenkt Hij ons zijn beeld; de heiliging is bewijs van de rechvaardiging.

Als de Heere door Jeremia zijn volk laat verzekeren, dat Hij hunne onrechtigheden vergeven, en hunne zonden niet meer gedenken wil, voegt Hij er aan toe, dat Hij zijne wet in hunne harten wil schrijven. En David, de genade der schuldvergeving roemende, haast zich van de heiliging te gewagen. „Welgelukzalig“, zegt hij, „is de mensch, dien de Heere de ongerechtigheid niet toerekent“, en hij laat er aanstonds op volgen, „en in wiens geest geen bedrog is.“

Als er in de Schrift van 's menschen geest sprake is, wordt er soms door verstaan 's menschen verstand, de verborgen gedachten zijns harten; soms de nieuwe mensch, in tegenstelling van de natuurlijke verdorvenheid; maar ook dikwerf de ziel met al hare vermogens en krachten. Aan de ziel dacht Salomo, als hij schreef, dat wanneer het stof wederom tot de aarde keert, „de geest wederkeert tot God, die hem gegeven heeft.“ En Jezus had zijne ziel op het oog, toen Hij aan het kruis riep: „Vader! in uwe handen beveel ik mijnen geest.“

Ook David bedoelt in ons vers, „welgelukzalig“ te spreken den mensch, in wiens ziel geen bedrog is.

De Heere eischt ons geheel voor zich. Hij wil, dat ons hart „volkomen met Hem is“; dat wij Hem zoeken „van ganser harte.“ Hij is met geen taal der lippen, met geen uitwendigen godsdienst tevreden. Hij vraagt het hart.

De apostel zegt: „De God des vredes heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest, en ziel en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus.“

De Heere wil zeker, dat wij „onze lichamen stellen tot eene levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande“, en noemt dit zelfs „onze redelijken godsdienst.“ Hij wil, dat onze leden „wapenen der gerechtigheid“ zullen zijn; maar dan ook niet in schijn, maar waarlijk, uit het rechte beginsel, door den rechten drang, en tot het rechte doel, dat is in oprechtheid.

Zoolang ons hart onvernienwd is, zoolang er geen geloof in ons woont en werkt, zoolang kan het spreken onzer tong den Heere niet welbehaaglijk zijn, luisteren onze ooren niet waarlijk naar de woorden Gods, zien onze oogen niet naar heilige dingen, werken onze handen niet de werken des geloofs en der liefde, loopen onze voeten niet het pad van 's Heeren geboden.

Wie het hart geeft, geeft alles. Is het hart oprecht, is in onzen geest geen bedrog, dan beelden wij ons ook niet bedriegelijk de vergeving der zonde in, dan verzekeren wij ons niet op losse gronden van de genade Gods, zooals de Joden, die, omdat zij Abrahams zaad waren, waanden Gods kinderen te zijn, terwijl Jezus hun verweet: „Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen“; of gelijk de Farizeër, die meende rechtvaardig te zijn, terwijl niet hij, maar de tollenaar, de door hem verachte tollenaar, gerechtvaardigd naar huis ging; of gelijk de Laodiceensers, die meenden rijk en verrijkt te zijn, zonder eenig ding gebrek te hebben, maar niet wisten, dat zij arm, ellendig, jammerlijk, blind en naakt waren.

Dergelijke menschen worden door de bedriegelijkheid hun harten jammerlijk misleid.

Als de dichter gewaagt van een mensch in wiens geest geen bedrog is, verstaat hij er door, iemand, die van de vergeving der zonde verzekerd, alle geveinsdheid uit zijn hart wenschte verbannen te hebben, en den Heere zijnen God oprecht wenschte te dienen.

De zoodanige, om iets te noemen, bidt niet zoozeer met den mond, als wel met de innerlijke bewegingen zijns gemoeds; Anna, de moeder van Samuël, zei: „ik heb mijne ziel uitgegoten voor het aangezicht des Heeren.“ Zijn geloof is, gelijk Paulus het uitdrukt, ongeveinsd. Zijne boetvaardigheid is zoo oprecht, dat hij vruchten voortbrengt der bekeering waardig. Hij kent de gestalte der Emmausgangers, wier hart brandende in hen was, als Jezus tot hen sprak en hun de Schriften opende; de gestalte van Maria, die aan Jezus voeten gezeten enkel aandacht was.

Geheel anders is het met de geveinsden. Zij schijnen wel God te dienen, maar doen het niet. Er is een diepe kloof tusschen wat zij zijn en wat zij schijnen. Paulus zegt, dat zij „een gedaante der godzaligheid vertoonen, maar inwendig er de kracht van verloochenen.“

Er zijn ten allen tijde mondbelijders, die wel Heere Heere zeggen, maar niet doen den wil des Vaders, die in de hemelen is. Het vermolmd hout glinstert in de duisternis, maar wordt door

het licht in zijn waardeloosheid openbaar. Zoo is het met de huichelaren; zij schijnen dikwerf godzalig, maar zijn inderdaad gelijk aan den teleurstellenden vijgeboom, die wel rijk aan bladeren was, maar geen vruchten droeg.

De Christen in wiens geest geen bedrog is, heeft een afkeer van alle zonden, wensch niet alleen groote, maar ook dusgenaamde kleine zonden te vermijden; hij luistert naar de apostolische vermaning: „zoo legt dan af alle onkuisheid, alle bedrog, en geveinsdheid.“

Gelijk ééne mot op den duur geheel het kleed verteert, één vlieg ten slotte heel den voorraad vleesch bederft, eene kleine opening oorzaak wordt dat het grootste vaartuig zinkt, zoo kan ééne aan de hand gebonden, niet beleden, niet bestreden, niet uitgeleverde zonde, den toegang tot Gods genadetron verhoedden, den vrede des harten verbanen. Dit weet de Christen, en daarom is het zijne bede: „Laat oprechtheid en vroomheid mij behoeven.“ Bij den huichelaar is het juist omgekeerd; schijnbaar nauwgezet in het kleine, is hij toegevend tegen grove overtredingen; hij zijgt de mug uit, en zwelgt den kemel door.

De Farizeën van Jezus' dagen zouden niet gaarne met ongewasschen handen aan tafel zijn gegaan, maar bekommerden er zich weinig om, al was de spijze in oneerlijken weg verkregen. Zij wilden de dertig zilveren penningen, die Judas in den tempel wierp, niet in de schatkist leggen, omdat er bloed aan kleefde, maar maakten geen bezwaar, voor dat bedrag met Judas te onderhandelen, en zich aan den heiligen Jezus te vergrijpen.

Een Christen, in wiens geest geen bedrog is, dient God niet uit eenige vleeschelijke inzichten, maar uit zucht om Hem te behagen, en zijne eere te verbreiden.

Daarentegen de geveinsde, wiens hart niet recht voor God is, neemt den uitwendigen godsdienst waar, of om des voordeels wille, of om van de menschen gezien te worden.

Een oprecht Christen is bedroefd over zijne zonden, blijft er niet in liggen, maar klaagt er over voor God met een verbroken hart en verslagen geest, en bekend ze, des noodig, voor den mensch. De eene oprechte zegt tot den andere: „Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en laat ons wederkeeren tot den Heere.“ Dit is gebelken in David, die door het vleesch vervoerd, in groote zonde gevallen, zijne handen schuldbelijgend ophief tot God, en zich niet schaamde, zijne openbaar geworden zonde in het openbaar te belijden.

Gansch anders is het met den geveinsde. Deze zal zijne eigene zonden bedekken, maar die van anderen breed uitmeten; den splinter in het oog van een ander ziet hij, maar den balk in eigen oog bemerkt hij niet.

Eindelijk, een oprecht Christen is eerlijk tegenover zijn naaste. Maar wie geveinsd is tegenover God, is ook bedriegelijk jegens den naaste.

„Welgelukzalig“, zegt de dichter, „is de mensch, in wiens geest geen bedrog is.“ Men versta hem wel. Hij denkt er niet aan, in de oprechtheid der geloovigen eene verdiende oorzaak hunner zaligheid te zien; ook de oprechtheid is genade-gave, vrucht des Geestes. Maar hij geeft er mede te kennen, dat, terwijl de verwachting der huichelaren moet vergaan, de hope der oprechten van hart door den Heere zal worden bekroond.

Geen pen kan het geluk der oprechten beschrijven.

Jezus heeft gezegd: „Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.“ Hier door het geloof, hierna maals in heerlijkheid.

Hier is dikwerf veel moeite hun deel, veel beproeving, veel strijd, maar het gaat op den hemel aan. De beginnende der eeuwige vreugde smaken zij hier, en straks breekt de dag des oogstes aan. In dit leven zijn zij gelukkig, want God is hun genadige Vader in Christus. Christus is hun vriend, hun broeder, hun Heiland. De engelen zijn hunne vrienden, „de gediensstige geesten, die tot dienst worden uitgezonden, dergenen, die de zaligheid beerven.“ Hun geweten, ofschoon nog dikwerf verontrust, na afwijking en val, bij aanvechting, en in geestelijke duisternis, is vaak bevredigd, en gerust in het bloed der besprenging, dat van betere dingen spreekt dan dat van Abel den rechtvaardige. De dood, ofschoon in zichzelf een vijand, is voor hen overwinning, en dienaar van Christus als hij is, moet hij middel zijn, om hunne zaligheid te voltooien. Eenmaal staan zij met een heerlijk lichaam op. Zij worden vrijgesproken voor het gericht. Zullen met Christus de wereld oordeelen, d. i. als zijne getuigen zijne uitspraken goedkeuren en beamen. Beerven de zaligheid, die alle beschrijving te boven gaat, in vereeniging met allen, die hier de genade der schuldvergeving deelachtig worden, en in oprechtheid

des harten, naar de wegen des Heeren leerden vragen.

NOTTEN.

Politieke Beschouwingen.

Hoe schraal ook het nieuws moge zijn, dat uit Zuid-Afrika tot ons komt, zooveel blijkt wel, dat Roberts, terwijl hij zijne positie te Pretoria zoekt te versterken, en dagelijks drie treinen met levensmiddelen noodig heeft, om zich en zijne manschappen voor honger te vrijwaren (een b-wijs, dat op de marktdagen aldaar de Boeren nog niet veel leveren!) de Engelschen zich zoo krachtig mogelijk samenscharen uit de Transvaal naar het Noord-Oosten van de Vrijstaat. De dappere De Wet, die 't hun daar al te lastig maakt, moet, het kost wat het wil, met zijn President en manschappen werkelijk omsingeld en tot overgave gedwongen worden. Hieruit blijkt hoe De Wet den Engelschen daar in den weg zit. Trouwens elk oogenblik valt hij of den spoorweg en zijne bewakers of 's vijands konvooien met levensmiddelen aan. Pas nog weer bij Senekal. En wel zoo, dat er twee divisies ter hulpe moesten komen om generaal Clements te redden en een deel van het konvooi te behouden. De rest ging met veel verliezen verloren. Elke week komt daar de Engelschen, gezegden natuurlijk van zieken, op 1000 man dooden, gewonden en gevangen te staan. Met de laatste weet De Wet nog altijd weg. Naar 't schijnt kunnen de Burgers nog altijd langs Standerton uit Transvaal doorsluipen naar den Vrijstaat en omgekeerd zelfs met gevangenen. Van daar komt nu een divisie van Buler aansluipen en van 't Westen Hunter om Methuen te versterken, zoodat er dan 6 à 7 divisies ruim 40,000 man tegenover De Wet zullen staan, die er misschien 4000 heeft.

En L. Botha, de commandant-generaal der Transvalers, bedreigt Roberts nog altijd uit het Noorden en Oosten bij Pretoria. Drie dagen lang vocht hij weer op dezelfde plaats, vanwaar Roberts beweerde hem voor veertien dagen weggejaagd te hebben, terwijl een deel zijner troepen zelfs Oost van Johannesburg het eind van den spoorweg Krugersdorp-Johannesburg aanviel. Vermoedelijk zal hij wel, nu de Engelschen zich zoo sterk tegenover De Wet samentrekken, of dezen in den rug aanvallen, of door een inval in Natal, waar geen Engelsche troepen zijn, aan De Wet lucht zoeken te verschaffen. Buller vordert totaal niets.

Uit een en ander volgt, dat de kracht noch van de Vrijstaters noch van de Transvalers voor goed is gebroken en der Engelschen positie hier en daar hachelijk zijn. Alles wordt op 't spel gezet, zieken en gekwetsten op verschrikkelijke manier verwaarloosd, om toch maar vol te kunnen houden. Een goede misslag en neerlaag zou heel wat veranderingen na zich kunnen slepen.

Intusschen duiken er meer berichten van vredesonderhandelingen op. Misschien zijn 't maar praatjes. Van de zijde de Burgers zal wel niet zoo gemakkelijk zonder onafhankelijkheid toegegeven worden. Doch, dat de Engelschen 't gaarne zouden willen, behoeft geen betoog. Want niet aan de kust van Guinea, noch in China schiet men op.

Daar blijft de ongunstige keer der zaken aanhouden. Er is geen twijfel meer mogelijk aan den moord op den Duitschen gezant in Peking. Deze schijnt zich zeer onvoorrechtig zonder gewapende geleide naar het Tsung-li-Yamen begeven te hebben.

Het Nederlandsche gezantschapshotel is ook verwoest. Gelukkig behoeft daaruit nog niet besloten te worden dat ook de gezanten omkwamen. Ze vluchtten naar het Engelsche gezantschapshotel.

Toch blijft de toestand der gezanten hoogst onrustgevend, want de munitie is op en ook de levensmiddelen moeten schaarsch zijn, — daarbij schijnen de onzekerheden zich nog te zwak te achten om tegen Peking op te rukken. Het ergste is dus te vrezen.

Natuurlijk is in Duitschland de verontwaardiging algemeen en er gaat een stem van wrake op over deze gruwelijke schending van het volkenrecht.

Oorlogsverklaring moet onmiddellijk volgen, eischen de bladen, en ook anderen zijn van oordeel, dat langer wijfelen misdadig zou zijn.

De toespraak door den Keizer Wilkeind gehouden tot de bemanning van de *Wittekind*, betitelt den moord op von Ketteler „als een ongehoord, brutaal, afschuwelijk, gruwelijk misdrijf. De Duitse vlag is beledigd, het rijk werd gehouwd, deze feiten eischen voorbedeigde bestraffing en wraak. De toestanden zijn hoogst ernstig en kunnen slechts door een aaneengesloten troepenmacht van alle beschafte naties worden opgelost. Gij zult tegenover vijanden staan, die niet minder doodsverachting hebben dan gij. Uw makkers hebben, waar zij met Chinezen vechten, de oude Duitse wapenen door roem en overwinning gehandhaafd. Gij wordt nitgezonden om onrecht te wreken en zult niet rusten voor de Duitse banieren verenigd met die der andere mogendheden, overwinnend over die der Chinezen wapenen, op de muren van Peking zijn geplant en de Chinezen den vrede voorschrijven. De rede spoort verder aan de vriendschap met alle troepen te bewaren, Russen, Engelschen, Fransen en welke ook. Ze vechten allen voor de gemeenschappelijke belangen der beschaving.“

De rede vermaant ook „den godsdienst te gedenken aan hen, die daar met hun leven voor den Heiland zijn opgetreden!“ Ten slotte wordt er in de toespraak op gewezen, de nieuwe vanen rein en zonder vlekken terug te brengen.

Duidelijk zijn de berichten over den toestand binnen Peking echter nog niet. Zoo veel is zeker, dat er volslagen anarchie heerscht. De anarchie begint zich ook in de overige deelen van China te vertoonen. Wie is in Peking de baas op het oogenblik? Volgens sommigen prins Tuan, die van plan zou zijn, zijn zoon op den troon te plaatsen en daarom den keizer en de keizerin zou

verdreven hebben. Volgens anderen werkt de opperbevelhebber Yung-lu prins Tuan tegen en zou het zelf op de opperbevelschappij toelagen.

Verschillende onderkoningen, waaronder die van Nanking en Li-Hung-Chang zouden besluten hebben de gehoorzaamheid aan Peking op te zeggen en zelfstandig te handelen. Kan men de berichten gelooven, dan meent Li het ernstig en moet hij dagelijks een groot aantal onruststokers tot afschrikwekkend voorbeeld laten onthoofden.

Duitschland heeft in eens een voornaam aandeel gekregen in het werk der wraak. Behalve de moord op zijn gezant, komt nu ook nog de tijding, dat Yuan-Chih-Kai, de gouverneur van Shantoeng, aan den Duitschen gouverneur te Kiao-Tsjoe heeft doen weten, dat hij niet het oprukken van Duitsche troepen naar Weh-sien kan toestaan en evenmin de zendingen kan beschermen.

Ook te Wei-hai-Wei beginnen onlusten, terwijl tevens de toestanden te Shanghai en in zels te Tschifu ongerustheid beginnen te wekken.

Tot overmaat van ramp kunnen de geallieerden niet uit Tientsin oprukken naar Peking, maar moeten integendeel groote Chinese troepenmacht naderen om Tientsin te hernemen. Het bericht, dat de geallieerden Peking zouden zijn binnengetrokken, werd dan ook niet bevestigd.

Iedereen dag blijkt duidelijker, dat de geruststellende berichten, door Chinese koeriers aangebracht, opzettelijke leugens zijn geweest om de Mogendheden zand in de oogen te strooien.

De *Daily Mail* komt de Jobstijdingen nog uitbreiden door te vertellen, dat een groote oneenigheid moet heerschen tusschen de geallieerde troepen. De kozakken zouden de schuld daarvan dragen, plunderen en zoowel vrede- als oorlogslievende Chinezen dooden zooveel ze maar kunnen. Natuurlijk moet Engeland, dat feitelijk de schuld is van alles en een doeltreffend en tijdig optreden van Rusland en Japan door allerlei verdachtmakingen belette, de schuld van zich af zien te schuiven.

NOORDTJII.

UNIFORMITEIT.

VI.

Ik zou in dezen niet zoo kras spreken, indien niet alreeds in menige gemeente, tengevolge van sommiger drijven naar uniformiteit, allerlei moeite ontstaan was. De ineensmelting van kerken en de onderlinge verbodering wordt er door tegengehouden.

En als men in sommige kringen ten dezen niet wat inbindt, zie ik allerlei bezwaren en gevaren tegemoet. Ons volk kent zich nu eenmaal niet in een dwangbuis rijken. Dat wist zelf Thorbecke wel. En de geschiedenis onzer kerk leert ons, dat het allerminst geëind is van een ceremonieel dwangbuis van liturgische formules en voorschriften. Wie in dezen den weg van uniformiteit op wil, brengt ontroering en ontstichting.

Ik zal op dit oogenblik niet spreken over al het getwist over verschillende gebruiken bij doopsbediening en avondmaalsviering, waarbij men de vrijheid van kerken en broeders aan banden tracht te leggen. Alleen wil ik nog zeggen, dat men in vele kringen der verenigde kerken niet weinig verontrust was, toen er op de twee jongste Synoden, die van Middelburg 1896 en die van Groningen 1899 een streven openbaar werd om de Synodale samenkomsten bij haar openen en sluiten te binden, ja naar de letter te binden aan een aloude formuliergebed.

Niet dat die kwestie van het bewuste formuliergebed op zichzelf van zooveel betekenis is, maar men gevoelde, dat dit streven niet een op zichzelf staand verschijnsel was. „Er zat iets achter“, gelijk ik iemand hoorde zeggen, en wel een bewust en krachtig streven naar uniformiteit. Naar uniformiteit, om straks in alle kerkelijke vergaderingen altijd door en onder alle omstandigheden met dezelfde woorden te bidden en te danken. Of ook om in de openbare samenkomst der kerken bij hare godsdienstfeestingen altijd en overal dezelfde woorden te gebruiken in elk gebed en dezelfde formules op te zeggen bij elke liturgische handeling. Een der broeders uitte zelfs de vrees, dat men naar principeelen drang en consequent rebedeleid er eindelijk toe zou komen, om formulierpreken in te voeren, die dan naar de letter konden worden voorgedragen of voorgelezen. Ik trachtte dien broeder gerust te stellen met de opmerking „dat het zoo'n vaart niet 't zou loopen“.

Toch heb ik bij ondervinding, dat de broeders, die uit dien uniformiteitsboek komen, niet voor een klein geruchte vervaard zijn. Zij staan naar hunne overtuiging principieel en redeneeren naar hun beste weten consequent als geen ander en daarom gevoelen ze zich sterk en is het bij velen hunner een heilig moeten, een „hier sta ik; ik kan niet anders.“

Ik heb echter tot mijn blijdschap opgemerkt, dat ze, behalve voor hun eigen gevoel, ook nog al eenigen eerbied hebben voor het gevoel van „vader Voetius“, onze grooten Gereformeerden Canonici.

Voor hem, den grooten man, vraag ik daarom ter dezer zake een oogenblik gehoor. En, werkelijk, wat hij in dezen zegt, verdient in meer dan een opzicht onze nauwgezette overweging.

In het Tractaat zijner Politica, *) waar hij handelt over de Formulieren of Liturgien en Ceremonieele en Rituele gebruiken, doet hij o.a. de vraag: of één provinciale of ook nationale Liturgie moet opgesteld en in alle kerken van dezelfde Correspondentie moet ingevoerd worden?

In den vorm van een viertal conclusies geeft hij hierop een uitvoerig antwoord, vol bedachtzaamheid en wijs beleid.

In hoofdzaak en naar den zin en de betekenis zoo nauwkeurig mogelijk, geef ik hier dit antwoord, zij het ook, met het oog op

*) Cap. II. Tract. I. Lib. II. Part. I of Tom. I pag. 367.

de eigenaardigheid van de taal en den stijl van den auteur hier en daar met eenige omschrijving.

In conclusie I spreekt hij uit, dat indien men Liturgie bedoelt in *directorischen* zin, waarbij richting, lijn of leidraad in den gedachtegang wordt aangegeven, er niemand een zaak van kwestie van zal maken tenzij mischien de Libertijnen en de geestdrijvers.

Uitnemend, vader Voetius, zeg ik hierop; 't is geheel naar mijn hart. Elk Gereform. menschen, die in gebondenheid aan de H. Schrift naar 's Heeren ordeningen wensch te leven, kan zich daarin volkomen vinden en gaat van heeler harte daarin med. Zelfs duikt me, een man als de heer Winckel, emeritus-Regent van het Gereform. Gymnasium te Zetten en thans beroepen predikant te Sloterdijk, die anders blijkbaar nog al op de letter staat naar zijn principieel inzicht in de zaken. Dus daarover zijn we als goed Gereform. menschen het eens, he zij we van '34 of van '86 zijn. 't Is iets, zelfs veel gewonnen onder leiding van vader Voetius.

In de tweede conclusie zegt hij echter: indien ge de Liturgie of Liturgische voorschriften in *diactactischen* zin opvat als vast bepaald, bevelend, in elk opzicht bindend, dan ontken ik het absoluut, *beslist en volstrekt*. Nader verklarende voegt hij er bij, dat hij bij die absolute negatie of ontkenning denkt aan een Liturgie, die zou omschrijven of aangeven een vaste orde van wat men te doen en te laten had op dit gebied, ja bepaalde tijden en andere particuliere of bijzondere en circumstantieele of onwezenlijke zaken algemeen zoo zou voorschrijven in hare bepalingen, dat het een ongoddelijke daad (nefas) zou zijn, indien er naar de prudentie of het voorzichtig beleid van een dienaar des Woords of van een kerkeraad of naar den bijzonderen staat of toestand van een kerk iets werd overgeslagen of toegevoegd, of ook werd verkort of uitgebreid. Bijzonder (laat hij er op volgen), indien zoodanige accommodatie of inschikkelijkheid, tot meerdere stichting en vrede der kerk aangewend, geacht zou worden gestraft te moeten worden met schorsing of excommunicatie of ook met donatistisch schisma en anathema.

Zoover ditmaal woord en oordeel van vader Voetius. 't Is ook reeds genoeg om te verstaan, dat dit gezonde taal is naar de H. Schrift, waarbij een Gereform. menschen, ademen en werken kan, ja waarbij men uitroept: blijf mij toch van het lijf met uwe kleingeestige en letterknechtachtige uniformiteit.

D. K. WIELINGA.

Het adres van de h. Studenten, aan wie thans vergunning is verleend om, op uitnodiging door den Kerkeraad, een stichtelijk woord in de gemeente te spreken, is als volgt:

A. J. de Boer te Drachten (Compagnie), M. H. J. Bosch te Kampen (Spoorkade), H. Brinkman te Kampen (Buiten-Nieuwstr.), J. Brinkman te Kampen (Buiten-Nieuwstr.), C. J. H. van Diemen te Nieuwegein, G. Diemer te Schoonoord, T. Gerber te de Lemmer, D. Hoek te Noordwijk, R. Middelveld te Nijmegen, Joh. J. Tangsma te Sliens, G. H. A. v. de Vegte te Langenslag, H. P. M. de Walle te Koudum.

Gift en Collecten voor „Effatha“ ingekomen van 1 Februari—18 Juni 1900.

Met dank ontvangen:

Coll. Ger. kerk Z. door mej. H. W. B. f 11,42; Coll. spreekbeurt Ds. F. Z. te H. geh. te B. f 8,85; te D. f 18,47; te B. f 10; te den H. f 14,54.

Coll. Ger. kerk de L. d. A. den O. f 7,50; Diaconie H. H. door K. B. f 5; gev. in het kerkz. Ger. kerk te Z. (a) f 5, N. N. te A. (gered) door Ds. W. H. G. f 5; Jonged.v. te K. a. d. R. door P. v. d. G. f 2,50; winteravondgez. door J. v. d. Br. te E. f 5,20; uit het busje v. d. Ger. Zondagschool te H. door L. v. V. f 5,05; J. M. te 's H. d. Den Bl. f 5.

Coll. spreekbeurt Ds. F. Z. te H. geh. te O. f 9,11; te L. f 9; te S. f 13,56; te H. f 16,20; Zondagsch. „Mosterdzaadje“ te M. d. H. de H. f 5; J. H. te M. door H. de H. f 1; ged. coll. Ger. kerk te A. door J. B. f 50; A. G. M. te H. f 5; uit het busje J. W. te V. door J. Sch. f 3,53; 1/5 coll. Ger. kerk te Kr. f 12,09; centsvereen. der Jonged.v. te A. door Ds. Br. f 2,50; een restant van K. M. door Prof L. f 7,85; coll. Ger. kerk te W. door H. R. f 7,99; 1/4 coll. Ger. kerk te K. door Ds. C. O. f 4,69; busje dames Ch. te A. door J. B. f 6,20; door W. J. O. te U. onder letters A. B. f 3000.

JHR. J. J. VAN ASCH VAN WIJCK, Penningmeester.

Utrecht.

De heer Béguin, zendeling te Nalolo, Zambeze, schreef aangaande de koningin Mokwa: „Zij heeft mij onlangs een vraag gedaan, die mij niet weinig in verlegenheid bracht. Wij spraken van de oorlogsgerechten tusschen Transvaal en Engeland, en zij zei toen: „Maar die menschen, de Boeren en de Engelschen, zijn dat geen Christenen? Waarom doen zij dan elkaar den oorlog aan?“ Waarlijk, het voorbeeld der Europeanen is niet stichtend. Zij zijn zoogenaamde Christenen maar hun zeden lozenstraffen dikwerf hun geloof, en om hun doen te rechtvaardigen moet men spitsvondige verklaringen geven. Helaas, het is veel meer waar te zeggen, dat indien er Christenen zijn in Europa, daar toch ook Heidenen zijn en dat daar als in Afrika de oude gewoonten nog zeer veel kracht hebben, dan men liever naar deze zich richt dan naar het evangelie.“

De Eskimo's, die bestemd waren voor de Tentoonstelling te Parijs, hebben reeds veel geleden door de klimaat-verandering. In het begin des jaars stierven te Londen daardoor twee kinderen en een volwassene, nadat deze vooraf nog een operatie had ondergaan. Daarop werden zij naar

Madrid vervoerd, waar de zendeling Nestlé hen niet kon volgen, maar waar de warmte hen nog meer aandeed.

Gelijk bekend is, werd 31 Dec. 1899 de zendeling Brooks van het „Engelsche genootschap tot verbreiding van het geloof“ vermoord te Ping-Jin in China. Hij was in 1895 aldaar heengezonden en 28 jaren oud. Het Engelsche gouvernement eischte een groote schade-vergoeding. Sommige Christelijke bladen vragen echter, of het goed is, dat de zending aldus door de wereldlijke macht beschermd wordt?

Nog steeds leest men berichten van Mormoonse zendingen, die Europa bereizen, en ook dat zij prozelieten maken.

Het Maandblad tegen de Kwakzalverij beredeneert in zijn Mei-nummer, hoe het gebruik van „Water met druppels van het zelfde“ gevoegd bij een zenuwachtigen toestand van den patiënt, alnaar deze vertrouwen heeft in zijn dokter of in het medicament, soms met toevallige genezing gepaard kon gaan, en zoodoende werkelijk water een geneesmiddel van naam kan worden. Het blad rekent hieronder „de fleschjes gekleurde water-electriciteit van Mattei.“ Tevens drukt het een recept af van een z.g. elixir, dat omstreeks 1865 onder de hofdames van Napoleon III eenigen tijd grooten opgang maakte, totdat eene hertogin de M. . . . door het recept te laten vertalen de beetnemerij aan den dag bracht. Het waterrecept luidde als volgt, met de vertaling erachter:

R. Aqua fontis 100 gr. (= bronwater), Illa repetita 40 gr. (= dit nog eens), Eadem stillata 12 gr. (= hetzelfde, dropsgewijs), Hydrogeni protoxyd o gr. 30 (= water), Nil aliud 1 gr. 25 (= niets anders), Driemaal per dag een druppel.“

VERSLAG VAN DE PROVINCIALE DIACONALE CONFERENTIE

der Gereformeerde Kerken in Zuid-Holland gehouden te Schiedam op Woensdag 13 Juni 1900 in het herberggebouw aan de Plantage (Lange Nieuwstraat).

De Conferentie wordt door den Voorzitter, den heer S. Zwart Jr., diaken der Gereformeerde Kerk te Rotterdam A te 10¼ uur geopend.

Nadat gezongen is Psalm 146 : 3 en 5, leest hij Matth. 6, gaat voor in gebed en spreekt daarna het volgende openingswoord:

Waarde Broeders!

Wederom zie ik mij geroepen een wel moeilijke maar schoone taak te vervullen, door in deze vergadering U als Voorzitter te dienen. Ik reken mij dit dan ook tot een eer en noem het een voorrecht U in deze ure een hartelijk welkom te mogen toeroepen.

Ik kan mij bijna geen uitnemender vergadering voorstellen als deze. Een vergadering van ambtsdragers, ja, maar van ambtsdragers die zich de schoone en heerlijke roeping zien opgedragen de belangen der armen van Koning Jezus onzen Heer en Heiland te behartigen. Een taak, die zoo niet de uitnemendste, wat menschenkinderen hier op aarde kunnen verrichten, dan toch op zijn allerminst genomen een hoogst gewichtige is. Dat het gewicht van zulk een vergadering door ieder gevoeld wordt, wie zal het zeggen? Vooral wanneer men let op hen, die het nut van een vergadering als deze in 't geheel niet inzien. Natuurlijk langt het er voor een groot deel van af, hoe zulk 'n vergadering hare taak opvat. Het hoofddoel moet dan ook immer zijn: door onderlinge bespreking tot meerdere ontwikkeling van het diaconaat te geraken, of m.a.w. hoe men op de beste en meest doeltreffende maar ook tevens Schriftmatige wijze, al wat hulpbehoevend in de gemeente is, zal helpen en ondersteunen.

En wanneer wij onze aandacht niet onthouden aan de sociale vraagstukken van onzen tijd en onze oogen niet sluiten voor de sociale nooden en behoeften, hoe meer we de noodzakelijkheid zullen inzien van een vergadering met broeders, die in hetzelfde ambt gesteld zijn. Onzes inziens mogen we een woord van lof niet onthouden aan die broeders, die eene Conferentie, zij 't dan ook eene Centrale (ik meen in 1882 of 1883) in het leven hebben geroepen. Dat van het hooger klimmen der nooden onze Provinciale Conferentie het gevolg zijn, zal ieder beamen.

Het diaconambt is, in aanmerking genomen de heersche behoeften, zonder twijfel één der moeilijkste van dezen tijd en, zonder U nog een profetie voor te willen houden, dan zal het hoe langer hoe zwaarder worden, want wie zal ons tegenspreken, als wij bevestigen, dat bijna iedere dag nieuwe zorgen en moeilijkheden met zich medebrengt. De klacht is bijna algemeen: de uitgaven nemen iedere week toe, de inkomsten daarentegen vermeerderen niet. Ik sluit hierbij zulke diaconieën uit, die tot een stelregel hebben genomen: wij geven, wat we ontvangen en daarmede houdt alles op. Wie zoo handelt, maken het zich gemakkelijk in tegenstelling van hen, die er zich steeds mede bezighouden, hoe aan dit alles te gemoet te komen.

Dat echter onder al onze overwegingen en al onze beste bedoelingen een groot gevaar kan schuilen, ziedaar broeders, waarop ik mij verplicht gevoel te moeten wijzen. Ik heb hier het oog op het groote gevaar, dat ons dreigt, door namelijk in den geest van het materialistische te vervallen. Wij zijn in onze dagen zoozeer gewend, telkens en telkens op de toekomst bedacht te zijn, dat men zorgen op zorgen laadt en het een al hooger opvoert dan het andere om dan toch maar gewaarborgd te zijn. Wij willen volstrekt niet overdriven, maar het is toch wel eens in ons opgekomen, dat het woord van Jezus in de Bergrede gesproken zijn kracht schijnt verloren te hebben n.l.: „Zijt dan niet bezorgd voor den morgen.“

Ik mag zeker wel van deze gelegenheid gebruik maken er op te wijzen, dat ook wij als diaconen zeer hebben toe te zien, niet medegevoerd te worden door den stroom en vervallen in den geest van den materialist. Nog eens, er dreigen gevaren voor onze diaconieën.

Voorzeker! het formulier voor bevestiging van diaconen behelst, dat we er op bedacht moeten zijn, om te zien naar de beste middelen om in de nooden en behoeften der armen tegemoet te komen. Alles wat maar kan strekken om op een gepaste wijze te verkrijgen, wat diaconen noodig hebben tot leniging van den nood, moet worden aangenomen.

Wij willen aannemen, dat er vele diaconieën zijn, die bijna uitgedacht zijn, zulke plannen te beramen, die ook maar enigszins ten goede kunnen komen aan al wat arm en ellendig is in het midden der gemeente, doch wij mogen ook wel in ernstige overweging nemen de vraag: zijn ook niet vele diaconieën, waarvan hoegenaamd geen kracht uitgaat, die zelfs nog nimmer in eigen boezem zich in ernst hebben afgevraagd: hoe komen wij in ons midden tot meerdere ontwikkeling van het diaconaat? Leed wel, wij brengen geen beschuldiging in, doch bedenken we, dat zulke gevallen niet denkbeeldig zijn.

Doch waartoe zullen we meer zeggen. Zoo aanstonds zal U de Agenda ter behandeling worden voorgelegd. Doen wij verkeerd, als we er vooraf op wilden wijzen: broeders! laat ons bij die bespreking er op bedacht zijn, dat de geest van den materialist, ook de God van deze eeuw, in onze overwegingen ook ons niet overleugde. Bedenken we, dat dezelfde God van Eliza nog leeft. Gij weet het, de weduwe te Zarfath had nog maar een hand vol meel in de kruik en nog maar een weinig olie in de flesch, maar zij tevens op het machtig woord van den man Gods, die zegt: „Want alzoo spreekt de Heere de God van Israël: het meel in de kruik zal niet verteerd worden en de olie der flesch zal niet ontbreken.“ Geef ons dit niet, ook voor het werk van diaconieën, die menigmaal hare laatste penningen moeten uitgeven, een heerlijke levensles? God zorgt voor de zijnen. „Eer zij roepen, zal Ik antwoorden“ spreekt de Heere. Menig broeder diaken hier wellicht in ons midden zal zeker op diaconaal gebied van al deze zorgen kunnen gewagen.

De Heere zal echter hooren, wanneer wij in zijnen Naam hem bekend maken, al wat wij noodig hebben tot het welzijn der armen, die Jezus ons in zijn plaats heeft achtergelaten. Onze Heiland is de machtige, die met een zeer geringe hoeveelheid brooden en slechts weinige vischjes 5000 menschen heeft gevoed en van dat weinige zelfs nog overhield. Doch waartoe meer. Laat ik mijsdien met dit wel zwakke maar bescheiden woord kunnen volstaan om ten slotte te verklaren, dat hiermede de vergadering is geopend.

De Voorzitter deelt voorts mede, dat ter Conferentie 52 diaconieën vertegenwoordigd zijn; dat bericht is ingekomen van Ds. van Lummel, dat ZEW. niet eerder dan te 1 uur ter vergadering kan zijn, zoodat het referaat na de pauze zal worden gehouden en dat de Ds. Goslinga en Ringnald als adviseurs zullen optreden.

(Wordt vervolgd.)

L. MEESTERS,

Diaken der Ger. Kerk A.

Rotterdam, 18 Juni 1900.

Ingezonden.

CHRISTELIJKE VERZORGING VAN ZENUWLIDERS.

De Vereniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland, heeft hare bemoeienissen tot hertoe met rijken zegen bekrond gezien. Wat zij zelf niet heeft durven verwachten, is geschied. Na een arbeid van nog slechts 16 jaren heeft zij een 3-tal inrichtingen tot stand gebracht, waar nu reeds ongeveer 1200 krankzinnigen een toevlucht vinden, en naar lichaam en ziel onder Christelijke behandeling zijn.

Lag het oorspronkelijk in de bedoeling der Vereniging, haar Christelijk hulpbetoon ook tot zenuwlijders uit te strekken, en heeft zij een tijd lang mede haar krachten aan dien arbeid gewijd, zij heeft hiermede niet kunnen voortgaan, omdat alle krachten der Vereniging gevraagd worden voor de krankzinnigen.

Zij heeft gemeend, dat deze tak van Christelijke barmhartigheid behoort ter hand genomen te worden door een afzonderlijke Vereniging. Terwijl zij dit door haar algemeene Vergadering heeft uitgesproken, heeft ze tevens haar zedelijke steun toegezegd voor de totstandkoming van zoodanige nieuwe Vereniging. Mede als vrucht van dien steun, kan op het verblijdend feit worden gewezen, dat zich reeds een voorloopige Commissie heeft gevormd, met het doel, een Vereniging tot Christelijke verzorging van zenuwlijders tot stand te brengen.

Die voorloopige Commissie heeft een schrijven rondgezonden, waarin zij belangstellenden in deze zaak oproept, om van hun ingenomenheid te doen blijken, terwijl vóór het einde van Juli oproeping zal geschieden tot een algemeene samenkomst.

Aan het adres van Ds. A. van Andel te Heerenveen, Vice-Secretaris, wordt men verzocht, vóór 15 Juli, kennis te geven van voorloopige toetreding tot de ontworpen Vereniging.

Daar het schrijven van de voorloopige Commissie in meest alle Christelijke bladen is opgenomen, mogen we den inhoud er van voor bekend houden. Acht de voorloopige Commissie het gewenscht, dat deze zaak mede door bespreking in de Christelijke bladen worde bevorderd, en hebben wij, nu de maand Juli reeds haar intrede heeft gedaan, nog weinig gemerkt van bespreking der zaak, we zijn daarom zoo vrij de aandacht der lezers van „de Basijn“ er op te vestigen.

Is het gebleken, dat de Vereniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen levensvatbaar bezit, hoe onoverkomelijk de bezwaren ook schenen te zijn, toen van

de oprichting der Vereeniging sprake kwam; dat een Vereeniging tot Christelijke verzorging van zenuwlijders een niet minder vruchtbaar arbeidsveld zal vinden dan die voor krankzinnigen, staat reeds van te voren vast.

Het getal krankzinnigen moge groot zijn en aan een wassenden stroom gelijk, groter nog is het getal van hen, wier zenuwleven is geschokt; en die juist behoefte hebben aan zorgvuldige, Christelijke verpleging.

Zenuwlijders is een kwaal, die schier epidemisch heerscht. Het achtervolgt jongen en ouden, rijken en armen, en veroordeelt velen in de kracht hun levens tot machteloosheid en werkeloosheid. De toestanden onzer dagen worden beheerscht door een angstige gejaagdheid, die niet nalaat een zenuwverslappende invloed uit te oefenen, en wel op zulk een wijze, dat zelfs de sterkste gestellen er niet tegen bestand zijn.

Op elk terrein des levens, in het huisgezin en op school, zoowel als op fabriek en studeerkamer, is die invloed merkbaar. Zou het eenig radicale geneesmiddel hierin bestaan, dat het vliegwielt van het raderwerk des maatschappelijke levens wat minder snel zich bewoog, hierop is echter geen uitzicht, daar de strijd om te bestaan er op bedacht doet zijn, het leven nog onrustiger en de maatschappelijke toestanden nog ingewikkelder te maken.

't Is dus noodig op middelen te peinen, om het leed, dat aanwezig is, zooveel mogelijk te verzachten, en erger te voorkomen. Zenuwlijders is in niet weinig gevallen de voorbode van krankzinnigheid.

Menigeen, wiens zenuwlijders tot krankzinnigheid is overgegaan, zou wellicht voor dezen diep beklagenswaardigen toestand bewaard zijn gebleven, indien hij bijtijds een zorgvuldige verpleging had gehad.

„Voorkomen is beter dan genezen” zegt het spreekwoord. Dit is ten volle van toepassing op de verzorging van zenuwlijders.

Werd een zenuwlijder op oordeelkundige wijze behandeld, dan is er alle hoop op herstel; wat van vele krankzinnigen niet kan worden gezegd, bij wie deze ziekte reeds te groote verwoestingen heeft aangericht om, menschelijke wijze gesproken, nog beterschap te kunnen verwachten.

Hierom zouden we zeggen, moet, hoe eerder hoe beter, een Vereeniging worden in 't leven geroepen, die de hand aan 't werk slaat, om reeds spoedig een inrichting te openen, waar zenuwlijders een verzorging kunnen genieten in overeenstemming met hun toestand. Kan er op gewezen worden, dat reeds inrichtingen van dezen aard bestaan, met dankbaarheid vermelden we dit; doch dit neemt niet weg, dat wat bestaat, vergeleken met de behoefte, niet meer is dan de druppel aan den emmer.

Er zijn bezwaren verbonden aan de verwezenlijking van hetgeen de voorloopige Commissie zich voorstelt. Bezwaren van allerlei aard. Niet het minst geldelijke bezwaren.

Deze laatste zijn echter ook verbonden aan de verzorging van afzonderlijke lijdens.

Wanneer eens bekend was, wat al geldelijke opofferingen menig zenuwlijder zich getroost, om verzachting van zijn toestand te erlangen, dan zou men verbaasd staan over de enorme sommen, die nu ongemerkt worden besteed. Dit geld komt er; zoodat we er van overtuigd zijn, dat uit gebrek aan geld deze zoo hoog noodige zaak niet behoefte achterwege te blijven.

Is voorkomen beter dan genezen, dan is het ook waar, dat verzorging van zenuwlijders nog vóór die van krankzinnigen behoort te gaan, daar zij in de hand des Heeren een middel is om voor krankzinnigheid bewaard te blijven.

Voor krankzinnigen te zorgen, en niet voor zenuwlijders, is, in veel gevallen, den put dempen als het kalf verdronken is.

Heeft de Heere de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen rijkelijk willen zegenen en haar zelfs eere willen geven bij degenen die niet uit onze beginstelen leven, zij dit een aansporing, om ook deze zaak met het oog op den Heere aan te vatten; opdat de „Vereeniging tot Christelijke verzorging van zenuwlijders” eerlang als middel in de hand des Heeren niet alleen het lichaamslijden moge verzachten, maar ook velen tot geestelijken zegen zij.

Doe dan een ieder, wat zijn hand vindt om te doen. Moge het voorloopig Bestuur door vele bewijzen van instemming met zijn plan worden verblijd, opdat de zaak voortgang hebbe.

J. N. LINDEBOOM.

Zulphen.

Hooggeacht Redacteur!

Zouden wij den dag des Heeren mogen bekorten?

Vergun mij een klein plaatsje in de Bazuin, voor onderstaand schrijven, waarvoor ik u bij voorbaat mijn dank betuig.

In de Bazuin van 4 Mei j.l. schrijft Prof. Lindeboom in de rubriek *Folksoorden* over het bekorten van den dag des Heeren, ook door Christen-Patroons; zelfs kerkeraadsleden zijn er, die hunne gezellen reeds tien ure Zondagsavonds aan 't werk zetten. Dat is toch zeker niet ter eere Gods, en strekt niet tot een goed voorbeeld. Zoo iets moest onder ons niet voorkomen. De vrijheid, die wij genieten onder de nieuwe bedeeing, mogen wij toch niet gebruiken tot een oorzaak voor het vleesch.

Daarom ben ik het met Prof. Lindeboom eens, 's Heeren dag niet bekorten. Broeders, laant ons allereerst vragen: wat kan strekken tot verheerlijking van Gods grooten naam?

In de Bazuin van 11 Mei schrijft Bakker X., dat het erger is, om de gezellen lang te laten werken dan om 's Heeren dag naar willekeur te verkorten.

Dat is den mensch boven God stellen. En dat mag niet. Ook de misstanden die er zijn over de werkdagen, dienen veranderd te worden, maar de eere Gods boven en vóór alles. En dan dienen wij als Christen-Patroons ook voorop te staan, om den gezellen een menschevaardig leven te geven.

Dat heeft een gezet niet, die alle nachten moet werken, en dan wel 16 uren en langer.

Dat is tot schade voor ziel en lichaam, dat te eischen is onchristelijk. De verzachting van br. v/d Roest in de Bazuin van 18 Mei kan ik verstaan. 't Is dan ook onbegrijpelijk, dat de broeders te Rietveld, het niet voor br. v/d Roest opnamen. Ja, hoe een diaken kan zeggen en meenen, dat hij er af is met te zeggen, ik mag 't niet doen, en als dat iemand toch wil hebben, dan maar te verkoopen of werken op 's Heeren dag, — ik voor mij geloof, dat God eerder dien broeder diaken zal bezoeken, dan br. v/d Roest, die voor Gods eere opkomt. Zoo iemand kan m.i. geen diaken wezen, want die is tot een oever van Christus.

Schrijver dezes is ook een bakkers-Patroon en diaken, hij woont in een moderne stad, en is de eenige, die 's Zondags sluit, al mijne collega's verkoopen. Al komen er nu nog zooveel, (en dat gebeurt gedurig) die willen koopen, ik dank er niet aan, al heb ik ook nog zooveel brood overgehouden van 's Zaterdags. Ook heb ik drie jaren geleden den nacht arbeid afgeschikt; en dat kan ik al mijn collega's aanbevelen. Wat veel beter leven heeft men dan, en wat kan men veel meer doen over dag in denzelfden tijd dan des nachts.

Broeders, doet al wat in uw vermogen is, om ook daartoe te geraken. In 't belang van uwe gezellen en in 't belang van uzelf en uw huisgezin. Moge dit schrijven tot een en ander medewerken, dat is mijn hartewensch.

Uw Dn. en Br. in Christus,
EEN BAKKERS-PATROON.

Boekaankondiging.

Op de bergen van Transvaal. Voordracht in dichtmaat, vervaardigd door R. Boon. Kollum T. Slagter.

Gevraagd, een beoordeeling gelijktijdig te plaatsen met de advertentie, willen wij alleen zeggen, dat dit vers, acht bladz. postformaat groot, levendig getuigt van Christelijk medegevoel en medelijden met onze Zuid-Afrikaansche stamverwanten. Zoo'n heldenzang vereischt echter verheven helden-dichters taal en schildering. Dat zal de schrijver wel gevoeld hebben. Doch na eenige taalverbeteringen, (vooral in de naamvallen, 't konden ook drukfouten zijn,) is de voordracht wel geschikt voor Jongelingsvereeningen b.v., als men die lijdende broeders en zusters, onder dien gruwelijken Mammoosoorlog door het Christelijk Britannië gevoerd, wil gedenken.

C. M.

ADVERTENTIËN.

De Heere schonk ons 21 Juni eene DOCHTER. Na slechts twee dagen levens nam Hij haar echter weder tot zich.

E. H. BROEKSTRA.
A. M. BROEKSTRA —
ROUKEMA

HOUWEEZIJL.

Heden werden wij verblijd door de voorspoedige geboorte van een flinken JONGEN.

P. DE VRIES.
W. J. M. DE VRIES —
KRIJGER.

DORDRECHT,

1 Juli 1900.

Voor de talrijke blijken van belangstelling en deelneming, ons betoond tijdens de ziekte en bij het overlijden van onzen overgetelijken Echtgenoot en Vader, den Heer H. VAN DIJK, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Wed. H. VAN DIJK —
KRIJVER,
en Kinderen

KOOG A/D ZAAAN,

ZAANDAM,

LEIDEN.

5 Juli 1900.

Voor de vele bewijzen van deelneming, voor en na het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Vader ondervonden, betuigen wij onzen hartelijken dank.

G. BOS —
Wed. J. TILLEMA.
H. BOOMGAARDT.
E. BOOMGAARDT —
TILLEMA.

SPILK,

Juni 1900.

Voor de vele blijken van deelneming, bij het overlijden onzer geliefde Moeder ontvangen, betuigen wij onzen hartelijken dank.

E. C. M. VAN MINNEN —
VAN BEST VAN ANDEL.
A. H. VAN MINNEN.

's-Gravensande,

4 Juli 1900.

Zondag den 24 Juni werden wij diep bedroefd door het overlijden van een onzer leden

MINTJE AARTS,

in den bloeienden leeftijd van

17 jaar en 9 maanden.

Moge haar heengaan vrede

zijn geweest en dat het voor

ons een spoorslag moge wezen

om te allen tijde bereid te zijn.

Namens de Jonged-

Vereeniging.

TJ. SMIT, Pres.

TJ. HAASDIJK, Secr.

OLDEBOORN.

Heden behaagde het den Heere van leven en dood, na een langdurig, doch zeer geduldig gedragen lijden, in de hope des eeuwigen levens, van onze zijde weg te nemen, in den ouderdom van 66 jaar, mijn geliefden Echtgenoot en der kinderen zorgdragenden Vader

WILLEM ZUIDVELD.

Ruim 35 jaren mocht ik door den band des huwelijks aan hem verbonden zijn. Wij zijn bedroefd, doch gevoelen ook den Heere niet genoeg te kunnen danken voor den rijken zegen ons in hem geschonken.

Mede namens Kinderen,
ITJE NIENHUIS.
WED. W. ZUIDVELD.

GARRELSWEER,
25 Juni 1900.

Heden overleed onze geliefde Echtgenoot en Moeder

ANNA DRAAK,

in den ouderdom van 68 jaren. Dat zij ingegaan is in de rust die er overblijft voor het volk van God, troost ons in onze droefheid.

H. F. JAGER.
J. DOORNBOS —
JAGER. WOLFGA.

DS. K. DOORNBOS.
D. J. JAGER.
C. JAGER —
SMIT.
L. C. JAGER.
C. F. JAGER.
APFINGEDAM,
29 Juni 1900.

Gode zij dank!

Tot mijn overgrootte blijdschap en bemoeiding ontving ik ter verspreiding van Chr. Scheurkalenders en Lectuur onder de Militairen in Indië van N. N. te Amsterdam de vorstelijke gift f 100.—, waarvoor bij dezen den milden Onbekende hartelijk dank wordt betuigd en 's Heeren zegen wordt toegebeden. Zij deze milde gave een voorbode van vele giften die volgen, opdat we ook dit jaar onze broeders, die met zooveel opoffering hun leven den militairen in Indië wijden, niet behoeven teleur te stellen. Tot heden zijn er nog o zoo weinig-n, die aan onze roepstem gehoor gaven. Toch wij hebben nog goede hope, dat het voorbeeld van bovenvermelden gever of geefster bij vele rijkbeweldadigen in den landnavolging zal vinden en zij hunne schatten zullen willen openen ten dienste van Koning Jezus, en tot hül van onze jongens in dienst van Koningin en Vaderland.

Droef en betreuenswaardig is het leven van duizenden militairen in onze Koloniën. Daar ligt voor mij een zoo pas ontvangen brief van onzen Zending-Leeraar D. te G., die onder onze jongens werkt. Wanneer ik u in werkelijkheid kon mededeelen, wat die Broeder mededeelt van het zondig 1-ven van duizenden militairen, dan zoudt gij evenals ik van schaamte blozen. Doch zulke mededeeling kan men in een blad, hetwelk ook in jeugdige handen komt, niet publiceren. En ... alle dingen zijn ook niet oorbear. Onze zonen uit dien pool van ontucht en dronkenschap onder den zegen des Almachtigen op te heffen, is het doel van onzen arbeid.

Zij het U, lieve lezer en lezeres, een voorrecht en behoefte des harten voor dien arbeid te bidden en uw goud, zilver of koper te offeren, naardat God U welvaren schonk. Veel wordt er gevraagd, doch men overwege wel dat, waar de zonde het schreindst gediend wordt, onze gaven daar het noodigst en nuttigst besteed zijn. Verlangend zien wij de blijken uwer liefde en belangstelling tegemoet. Vloeden de gaven mild; wachte de een niet op den ander! Wij ontvingen tot heden nog geen tiende deel van hetgeen wij zoo gaarne zouden ontvangen om de handen van al onze broeders in de Militairen-Tehuizen te vullen.

Onze verwachting is van God en onze hope is geverstigd op allen, die den Heere vreezen.

Zend s.v.p. spoedig uwe bijdrage onder het motto: *Grillustreerd Volksblad* en „Voor Lectuur naar Indië” aan uwen kranten broeder

A. GRUIJS sr.

Zaandam, 26/6 1900.

Molenpad.

Bij den Uitgever T. SLAGTER te Kollum is verschenen:

Op de bergen van Transvaal.

Voordracht in dichtmaat, vervaardigd door R. BOON.

Prijs 15 cent.

MANUFACTUREN.

In den loop van Juli kan in een zeer drukke zaak een **nette jongen**, 15 à 16 jaar oud, geplaatst worden ter opleiding.

N. B. Tevens gelegenheid om het **boekhouden grondig** te leeren. Franco brieven Letter **K** aan den Boekh. ZALSMAN te KAMPEN.

TE KOOP

voor billijken prijs een zeer groote

Amerikaansche Kachel,

zeer geschikt voor groote zaal of kleine kerk. Te bevragen onder motto „**Helios**” aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

MAGAZIJN

VAN

Heerenkleeding

en Uniformen.

Steeds voorradig groote keuze in de nieuwste stoffen.

Ultrastijgingen voor Indië.

J. SCHELTENS,

OUDESTRAAT, KAMPEN.

STEENWIJKER

BEDDENFABRIEK.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeeren,

opgericht 1899, levert franco: No. 1. **Het nieuwe Reclamebed**, bestaande uit 2 persoons veeerenbed, inh. 50 pd. veeeren, 30 pd. in 't bed, 1 peluw 8 pd. en 4 kussens elk 3 pd., van ondoordringbare linnentijk, 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en een moltondeken, overtrek voor bed en peluw, voor f 35,—.

No. 2. **Een extra 2-persoons Bed**, inhoudende 42 pd. veeeren, 26 pd. in 't bed, 1 peluw 6 pd., 4 kussens, elk 2½ pd., van ondoordringbare linnentijk, 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en 1 moltondeken, overtrek voor bed en peluw; ook alles te zamen voor f 35,—.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEEREN à 35, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 100 en 120 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt bed, peluw en 2 kussens, storetijk en 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25,—.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters Gratis.

Alom is de intekening geopend op den

Scheurkalender
1901

Een Lamp voor den Voet.

't Is 't eigen Woord des Heeren

Dat van genade ons spreekt;

Dat als een sterke hamer

De hardste harten breekt;

Dat als een zachte balsam

't Gewond geneest; gneest;

't Is 't zaad der weergeloorte

Door d' invloed van Gods Geest.

O, schrijf 't in onze harten

Uw heilig Woord, o Heer!

Dan vreezen wij geen satan,

Geen dood of oordeel meer.

Want bergen zullen wijken,

De wereld zal vergaan,

Maar 't Woord - het Woord des Heeren

Zal eeuwiglijk bestaan.

Wie nog een intekenlijst verlangt gelieve die aan te vragen bij den uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Het Proefschild met Intekenlijst van Gezelle Meerburg's

Christelijke Volks-Scheurkalender

(prijs 40 cent) werd in het begin der vorige week verzonden.

Deze Scheurkalender wordt sinds de eerste verschijning (1887) steeds meer gewaardeerd. De inhoud is bestlist Gereformeed en spreekt tot verstand en hart.

Op plaatsen waar geen agenten zijn, kunnen soliede en actieve personen Proefschild enz. aanvragen bij den ondergeteekende.

De provisie is even voordeel als bij andere Scheurkalenders.

A. GEZELLE MEERBURG.

Heusden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROPVELD.

TWEEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1.20.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te Heusden verschijnt elke maand:

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof. L. LINDEBOOM, Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen.

Elk No. bevat 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

Reeds 5 No's zijn verschenen.

De prijs is slechts f 1.50 per jaar, franco per post. Men kan intekening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een soliede boekhandelaar.

Bij ZALSMAN te KAMPEN zijn voorhanden de verschillende

VRAAGBOEKJES

VOOR

Catechisaties,

ALS:

Catechismus, met en zonder teksten.

Kort begrip, > > >

Hellenbroek, > > >

Borstius, verbeterd door H. DE

COCK, in lessen verdeeld door O. C.

DOORNBOS.

Formulieren van eenigheid.

Die door DD. J. H. DONNER, P.

DIJKSTERHUIS, A. P. A. DU CLOUX,

H. DE COCK, enz.

ALSMEDDE:

PSALMBOEKJES

à 22½ ct. en

KERKBOEKJES

tegen zeer lage prijzen.

Boek- en Handelsdrukkerij

VAN DE

Uitgeversmaatschappij

„DE VECHT”

Breukelen. Direct. P. MOBACH.

(Uitgave van het Geref.

Traktaatgenootschap

„FILIPPUS”)

Beveelt zich beleefd

aan voor de levering

van alle voorkomende

Drukwerken.

Prakt. werk. Vlugge bediening.

Concurrerende prijzen.

WIE

5 stuivers postzegels zendt aan ZALSMAN te Kampen, ontvangt daarvoor per omgaande post franco

EEN BOEKJE,

waarin tal van goede recepten door een Veearts, voor ziekten van paarden,

koeien

en varkens.

VEREENIGING
CHRISTELIJKE BIBLIOTHEEK
gevestigd te Nijkerk.

Heden werd als 5e deel van den 3en jaargang aan de leden verzonden:

Dokter Voorwaart's

strijd en overwinning

door ERNST SCHRILL.

EERSTE DEEL.

24 vel = 384 bladzijden.

Het 2e deel is in bewerking en wordt binnenkort aan de leden toegesonden.

Prijs der beide deelen ingen. f 3.60;